

Béke-város.

Vitéz ifj. BÁNÓ LEHEL.

Ócsárolni szokták Budapestnek azokat a sokemeletes bérkaszárnnyait, amelyek nagyképűen semmitmondó malterhomlokzataikkal farkasszemet néznek egymással éppen a város legforgalmasabb utcáin. Pedig ezen nincs sok szégyelni való. Minden nagyváros fejlődésében vannak gics-korszakok, amikor a nagyvárosodás mohó vágya túllendül az anyagi lehetőségeken és az anyagszerűség törvényeinek félretolásával márványoszlopokat építenek téglából, a Pitti palota rusztikáit pedig ólmos mészhabaresből gyúrnak ki. Ugyanezt látta Márai Kairóban és ugyanezt mondja Macartney Londonról.

Nem tehetünk egyebet, mint hogy kivárjuk, amíg ezek az iromba házak leélik dicstelen életüket. Legfeljebb csak ott kell csákánnyal siettetnünk az elvénhedési folyamatot, ahol az ilyen épületek kifejezetten rontják a városképet. Például kíméletlenül le kellene bontani a budai Fő-utca feletti várhegyoldalon éktelekdedő bérházakat, a helyüket befásítani, a tulajdonosaikat pedig pesti telkekkel kártalanítani. Mikor a Hunyadi János-út felső kanyarodóját nem engedjük beépíteni, csak a lefelé, a Pestre néző kilátást védjük; pedig sokkal fontosabb ennél a felfelé, a Várra néző kilátás biztosítása, hogy így azt minél több pontról zárhassa látókörébe és szívébe mind a főváros lakossága, mind az ide érkező idegen sereg. Nem lehet azt az ellenvetést tenni, hogy nincs pénz a kisajátításra. Jól mondta a minap a német pénzügyminiszter, hogy az építkezéshez csak munka kell és anyag. Ahogy lebontottuk a Tabánt — pedig ott volt pár apró kortörténeti emlék is — éppen úgy le kell bontani a budai hegyoldalak rossz épületeit is.

A Tabán kedves lankáira pedig ne építsük meg a tervezett nagy fürdőépületet, mert az, akármennyire ügyeskedünk is, sokat elvenne a Gellérthegyre nyíló kilátásból és mert a Gellért-szállóban úgyis van már tekintélyes gyógyépülete a meleg forrásoknak és a Rudas-fürdő épülettömbje is kialakítható ilyenné. Ha megépítik a tabáni nagy gyógyszállót, meggyőződés szerint a Bethlen-udvar esete fog vele megismétlődni, amely annyira agyonüt mindent maga körül, hogy végre is őt kell rövidesen eltüntetni.

Nagy fürdőszálló sok metropolisban van; a mai propaganda-világban olyasmit kell építeni, ami másutt nincs, olyan propaganda-fürdővárost, amelynek tervét főbb vonásokban az alábbiakban próbálom megadni és amely bizonyára alig kerülne többbe a tervezett nagyszálló költségeinél.

20—30 kisebb szállodát kellene a Tabánban építeni különböző nemzetek építési stílusában és éghajlatuknak megfelelő flórával, úgy, hogy az illető nemzet fiai megtalálják szállodaikban a saját életmódjuknak megfelelő berendezést, felszerelést, étkezési lehetőséget stb. A növényzet tenyésztését talaj-temperálással lehet befolyásolni, ez ma már nem probléma. Ha trópusi vegetáció megindításához a források heve a talajfűtéssel való fokozással se bizonyulna elegendőnek, — ami alig hihető — akkor talán fel lehetne használni az Ambrózy György-féle gyönyörű melegháztervet. Krajcároskodni semmiképp sem szabad. Caracalla se krajcároskodott és thermái ma is hirdetik a római technika ókori fejlettségét és a Sforzák sem spóroltak s alkotásaiból él nagyrészt ma is az idegenforgalomra épített Itália.

Magasabban az északi népek fenyőkulturába épített szállói jöhetnének; lejjebb a déliek, pl. az olasz szálló ott épülhetne, ahol a Tabánban a legtöbb római romemlék van és talán oda volna áthelyezhető a Mátyás-korabeli városzlop is. A török szálló a Rudas-törökfürdő mellett volna kiépíthető és általában a Rudas melléképületeiből kiépítendő gyógyszálló-tömbbe volnának a keleti népek szállói elhelyezhetőek.

Szerény véleményem szerint ez a természetadta keretnek is legjobban megfelelő, újszerű propaganda-megoldás volna.

Az épülettömböt aztán propaganda-fürdővárosnak vagy még inkább Béke-városnak lehetne elnevezni, mert itt békében élne együtt egy négyzetkilométeres területen a nemzetek egész sora, parlamentek, hadseregek és politikai határok nélkül.
